

“Prenga xascú ço qui millor li és de mon dit”.
Creació, recepció i representació de la
literatura medieval



Coordinat per MERITXELL SIMÓ

Edició de GEMMA AVENOZA, ANTONIO CONTRERAS, GLÒRIA SABATÉ i LOURDES SORIANO

cilengua

SAN MILLÁN DE LA COGOLLA
2021

Todos los artículos publicados en esta obra han sido sometidos a un proceso de evaluación por pares.

COMITÈ CIENTÍFIC

Vicenç Beltran Pepió (Sapienza Università di Roma)
María del Rosario Aguilar Perdomo (Universidad Nacional de Colombia)
Carmen Elena Armijo Canto (Universidad Nacional Autónoma de México)
Anna Bognolo (Università di Verona)
Gloria Chicote (Universidad Nacional de La Plata)
María Luzdivina Cuesta Torre (Universidad de León)
Isabel de Barros Dias (Universidade Aberta de Lisboa)
María Xesús Lama López (Universitat de Barcelona)
Susan L'Engle (Saint Louis University, Vatican Film Library Department)
Pilar Lorenzo Gradín (Universidade de Santiago de Compostela)
José Manuel Lucía Megías (Universidad Complutense de Madrid)
Anna Maria Mussons (Universitat de Barcelona)
Maria Ana Ramos (Universität Zürich)
Rafael Ramos Nogales (Universitat de Girona)
Harvey L. Sharrer (University of California Santa Barbara)
Albert Soler Llopart (Universitat de Barcelona)
Lourdes Soriano Robles (Universitat de Barcelona)
Cleofé Tato García (Universidade da Coruña)

COMITÈ ASSESSOR

María del Rosario Aguilar Perdomo, Mariña Arbor, Anna Alberni, Carmen Elena Armijo Canto, Carme Arronis, Fernando Baños, Vicenç Beltran, Hugo O. Bizzarri, Julia Butiñá Jiménez, José Manuel Cacho Bleuca, Mariano de la Campa, Isabel Clúa Ginés, Márcio Ricardo Coelho Muniz, Esther Corral, María del Mar Cortés Timoner, María Luzdivina Cuesta Torre, Antonio Chas Aguión, Isabel de Barros Dias, Charles B. Faulhaber, Anna Fernández, Aviva Garribba, Fernando Gómez Redondo, Helena González, Daniel Gutiérrez Trápaga, Alejandro Higashi, María Xesús Lama López, Magdalena León, Karla Xiomara Luna Mariscal, Lluïcia Martín Pascual, Josep Lluís Martos, Rafael M. Mérida Jiménez, Annalisa Mirizio, Filipe Alves Moreira, Anna Maria Mussons, Veronica Orazi, Gemma Pellissa, Óscar Perea Rodríguez, Joan M. Perujo, Isabel de Riquer, Rafael Ramos, Antoni Rossell, María Sanz, Joseph T. Snow, Harvey L. Sharrer, Isabella Tomassetti, Gema Vallín Blanco, Aurelio Vargas Díaz-Toledo, Andrea Zinato

© Cilengua. Fundación San Millán de la Cogolla

© de la edición: Meritxell Simó, Gemma Avenozza, Antonio Contreras, Glòria Sabaté, Lourdes Soriano

© de los textos: su autor

I.S.B.N.: 978-84-18088-13-1

D. L.: LR 1031-2021

THEMA: DCF, DCQ, DSG, DSBB, DSC, DSK, HBLC1

Impresión y maquetación: Solana e Hijos Artes Gráficas, S.A.U.

Impreso en España. Printed in Spain

A la memòria de Gemma Avenoza

PRÒLEG

El volum que presentem, dedicat a la creació, la recepció i la representació de la literatura medieval, vol ser mostra de la vitalitat i del dinamisme dels estudis medievals desenvolupats en el marc de l'Associació Hispànica de Literatura Medieval que, des dels seus orígens, no només s'ha mantingut ferma en la tasca de promoure i internacionalitzar el medievalisme ibèric sinó que ha anat creixent de forma sostinguda fins arribar a aglutinar una ampla i prestigiosa comunitat científica escampada arreu del món.

Els treballs reunits en aquest llibre configuren la literatura medieval d'àmbit hispànic com un sistema complex, profundament unitari a la vegada que suggestivament divers, solcat per diferents tradicions lingüístiques i culturals que sovint conflueixen per esdevenir gresol de noves ramificacions, orientades envers la pluralitat i la intertextualitat.

El caràcter plurilingüe del volum, que, fidel a la tradició de l'AHLM, recull treballs escrits en les quatre llengües peninsulars –castellà, català, gallec i portuguès–, és només l'indicador més visible del ric espectre lingüístic que exploren els treballs que s'hi inclouen, de l'occità al francès o a l'italià, sense deixar de banda incursions en àrees tan allunyades de la Romània com ara el Japó. Aquesta polifonia lingüística troba la seva contrapartida en una àmplia miriada de temes i de gèneres: de l'èpica romànica al *Romancero*, de les cròniques a la literatura cavalleresca, de la literatura manuscrita a la impremta, del llegat trobadoresc a les líriques peninsulars del segle XV, d'*El Libro del Buen Amor* a *La Celestina*, passant pels models de prosa tardomedievals o per la literatura religiosa, la prosa didàctica i sapiencial, o la narrativa de viatges, entre d'altres tradicions literàries. Tan ric com aquest vast panorama de la creació literària medieval són l'utilitatge teòric i l'orientació metodològica des dels quals l'aborden les diferents contribucions (ecdòtica, codicologia, estilística, lingüística, estudis de gènere, sociologia, humanitats digitals...).

Un filó destacable el representen els articles dedicats als estudis sobre recepció, atents a la manera com gèneres, textos, motius i personatges de la literatura medieval han travessat els segles i han perviscut, en alguns casos, fins als nostres

dies. En aquesta categoria, hi tenen cabuda els estudis sobre traducció, així com els que analitzen les dinàmiques que operen en moltes altres modalitats de re-escritura: la recreació literària conscient, que explora el passat com a matèria d'innovació poètica o de reflexió crítica; però també productes tan dispars com ho poden ser els videojocs, que cal emmarcar en representacions contemporànies del món medieval sovint alienes als circuits de la literatura culta.

Sense abandonar el paradigma crític d'un historicisme sòlidament ancorat en la tradició material, la incorporació de totes aquestes perspectives d'anàlisi permet definir els treballs recollits al volum per una interessant obertura a la interdisciplinarietat i al debat metodològic. Es tracta, d'una banda, de dues característiques inherents a la ciència filològica, cimentada dels seus orígens en la capacitat de generar sinergies entre disciplines i en una permanent reflexió epistemològica capaç de revelar la dimensió problemàtica i complexa de l'objecte d'estudi. En darrera instància, però, l'heteròclita diversitat dels articles que presentem és un saludable símptoma del creixement exponencial del número d'investigadors de l'AHLM i de l'enriquiment continu que el medievalisme ha experimentat durant els últims cinquanta anys, tant per l'ampliació del camp d'estudi como per l'adquisició constant de noves metodologies.

Voldria cloure aquesta breu presentació manifestant un profund agraïment als membres del Comitè Científic per la seva valuosa guia, així com als membres del Comitè Assessor, per l'acurada tasca d'avaluació de tots els articles.

També vull expressar un sentit reconeixement als estimats col·legues que han treballat en l'edició, per la dedicació, la paciència i la feina meticulosa.

A tots ells, gràcies per la generositat de cor i de saber.

MERITXELL SIMÓ